

Libanon, Beirut
16 december 2006

De veelzijdigheid van Beirut slaat alles. De ellende van deze stad, maar ook de mystiek, die voor westerlingen maar moeilijk te bevatten is. Libanon is een moeilijk land en ik moet erachter komen of het fotograferen ook werkt in moeilijke landen. Een klein halfjaar terug regende het hier geen mediterrane druppels, maar Israëliische bommen met Israëliische kindertekeningetjes erop. Er worden regelmatig zware aanslagen gepleegd zoals onlangs op president Hariri. Vaak vinden moslims het niet leuk om gefotografeerd te worden. Ik ben een westerling.

Ik ben hier niet alleen naartoe gekomen, maar samen met Wouter, mijn broertje. Hij studeert politicologie. Ik heb hem voor vertrek op het hart gedrukt dat hij hier aan mij niks heeft. Ik ga fotograferen. Dat is een solitaire bezigheid. Mijn broertje moest zijn eigen netwerk afspeuren en daar zo veel mogelijk afspraken uit zien te slepen. Hij heeft dat heel grondig aangepakt. Een tegenvaller is dat zijn spullen niet zijn aangekomen. Die zijn in Milaan blijven staan. Ik blijf daar uiterst kalm onder. Hij ook.

We hebben een druk programma in een stad waar je alleen al door je ogen de kost te geven wordt overspoeld met indrukken. In sommige wijken weet je niet eens uit welke oorlog de schade stamt, laat staan wie hem heeft veroorzaakt. Druzen, christenen, sjiïeten

en soennieten, ze hebben allemaal erg hun best gedaan om deze stad volledig in puin te leggen. De laatste vernietigende slag kwam van buiten de landsgrenzen. Israël heeft Hezbollah een lesje geleerd.

Ik sleep Wouter mee naar plekken waar ik wil fotograferen en hij sleept mij mee naar allerlei afspraken, met diverse mensen, die ons steeds meer vertellen over het land.

Via een oud-klasgenootje heb ik voor vertrek een bevriende Libanese familie benaderd. Ze nodigden ons uit om te komen eten. Het is even zoeken in de donkere wijk tussen de hoge flatgebouwen. Als we het juiste adres vinden, worden we met open armen ontvangen. Ze maken fantastisch Libanees eten. Zowel onze gastheer als onze gastvrouw geeft les op de universiteit. We praten de hele avond over politiek en het wordt ons steeds duidelijker hoe enorm ingewikkeld de verhoudingen hier liggen.

Ik vraag hun of het veilig is om naar Harat Hurayk te gaan. Dat is de sjiitische wijk die feitelijk door Hezbollah gerund wordt en die door Israël is gebombardeerd. Ik wil zien wat daar is gebeurd. Misschien kan ik er een fotoserie maken. Aangezien de Nederlandse ambassade een gang naar Libanon afraadde en al helemaal de buurten waar de sjiieten samscholen om te protesteren, leek de sjiitische wijk ons aanvankelijk niet zo'n goed idee. Nu we een paar dagen in Beirut zijn, zijn we toch gewend geraakt aan de constante aanwezigheid van gewapende legereenheden, tanks in de straten en rollen prikkeldraad, die de sfeer nogal drukken in het centrum. Raar dat je daaraan went. En volgens onze gastheer is het geen enkel probleem. We kunnen er zo heen. De volgende dag gaan we op pad.

We laten ons door een taxi afzetten aan de rand van Harat Hurayk. Als we uitstappen trekken we direct de aandacht van de hele straat. Het voelt licht bedreigend. We proberen niet op te vallen maar dat is kansloos natuurlijk. Toch doen we een poging. Het is een kwestie van uitstraling en doelgericht een bepaalde kant op lopen. Alsof je er hoort en precies weet waar je heen gaat.

De straatjes naar de wijk loodsen ons langs ontelbare auto-onderdelenwinkeltjes, per merk gesorteerd en bestierd door olie-doordrenkte Libanezen. Ze handelen in onderdelen van niet de minste westerse merken.

De zon brandt op onze kruinen in de verdovende middaghitte. In het kabaal van de oosterse handarbeid lijken we totaal verkeerd te zitten, want we zien geen ravage. Niets doet denken aan bombardementen. Als je denkt aan een gebombardeerde wijk, dan denk je aan een gebombardeerde wijk met daarnaast een per ongeluk ook gebombardeerde wijk. Dat is hier niet zo. Een steegje met achterin een geel schijnsel verleent ons doorgang naar een ogenschijnlijk open vlakte. Hier zien we de restanten van iets wat ooit een wijk moet zijn geweest. Het is nu een maanlandschap zo ver het oog reikt. De precisie van de moderne lasergeleide oorlogsvoering wordt ons direct duidelijk. Ze zijn per straat te werk gegaan. Alleen de sjiieten zijn doelwit. Alleen Hezbollah, die de wijk volledig in handen heeft. Geen bom op de naastgelegen soennitische wijk, want dat roept weer heel andere woede op. We staan als aan de grond genageld en kijken alleen maar naar de verwoesting. We wisten het wel. Hadden het gezien op televisie. Maar om hier zelf te staan is zo anders. Fysiek beangstigend. Wouter mompelt iets wat ik niet versta.

Hier hebben mensen bommen op andere mensen gegooid. En dit is het resultaat. Ik sta in dat bommenstof, in een woestijn van brokstukken met verwrongen staal vol vogelverschrikkers van kleding en gordijn. Het is er stil. Families hebben hun onderkomen ergens anders gezocht. In de verte klinkt het geluid van machines die aan het slopen zijn voor de wederopbouw. Als we een beetje van onze verbijstering zijn bijgekomen lopen we een stukje verder. Tussen grote brokstukken van muren lopen paden de eindeloze zee van verwoesting in.

Behoedzaam begin ik wat te fotograferen, niet wetende waar te beginnen. Wouter loopt een stukje de andere kant op. We hadden

beiden niet verwacht dat het zo erg zou zijn. Niets staat meer over-eind. Niets. Een kale krater midden in de stad. In de verte zie ik de lijn gebouwen van de aangrenzende wijken.

Voor me staat een gebouw als een manke schouder, opengereten als een blik oude vis. Op verschillende verdiepingen hangt de stoffige huisraad uit de weggeblazen muren. In wat ooit een woonkamer was, waar gelachen werd, gehuild, gevreeën, hangt een lamp nog steeds aan z'n stekker op de rand van het afgeslagen beton. Perzische tapijten wapperen in de wind. Op de grond voor mijn voeten ligt een Arabisch boek. Een koran? Door de wind wapperen de bladeren heen en weer. Een typerend beeld met de manke schouder op de achtergrond. Ik ga op de stoffige grond zitten om een goede compositie te krijgen van het morbide tafereel dat zich voor me heeft ontvouwd en maak foto's.

Ineens zie ik een schaduw naast me. Ik draai mijn hoofd om. Er staat een kerel in een zwart pak met een soort etui aan zijn been. Een wapen? Hij heeft een strakke kop, een dwingende blik en een zwarte baard, net als ik. Rustig sta ik op en zeg hem gedag. Hij knikt terug en stelt me een vraag in een taal die ik niet ken. Ik zeg hem dat ik het niet versta. Hij duidt mij hem te volgen. Inmiddels heeft Wouter ook in de gaten dat er iets is. De man wijst naar hem en vraagt in gebroken Engels wie hij is. Ik verzin ter plekke dat hij de schrijver van 'het stuk' is. Vanaf dat moment werken we aan een journalistiek stuk. Wout vraagt wat er gebeurt. Ik zeg dat ik het niet weet. De man zegt dat we mee moeten komen.

We volgen de Hezbollah-agent naar iets wat lijkt op de officiële ingang van het gebied. Waarschijnlijk hadden we beter hier naar binnen kunnen gaan. Hij vraagt ons even te wachten. Terwijl hij in een portofoon in het Libanees begint te overleggen zien we dat er een soort tentoonstelling is ingericht. Er hangen spotprenten over de Israëli's, Amerikanen en Arabieren. Allemaal één pot nat volgens de samenstellers van de tentoonstelling. Ook de VN komt er slecht van-

af. Hezbollah speelt een heldenrol in de bevrijding van Libanon en Palestina, die kennelijk nabij is. Intussen is de zwartgeklede man uitgepraat. Hij draagt ons over aan een kerel met een leren jack en verdwijnt geruisloos tussen de puinhopen.

Weer moeten we volgen. Ik word nu zeer ongerust. Ik heb mijn broertje in deze situatie gebracht, ik moest zo nodig naar Harat. We worden een kapotgeschoten gebouw in geloodst, waar een krakemikkig liftje ons naar een bovenliggende etage moet brengen. Het liftje is benauwd maar werkt tot mijn verbazing nog wel. Het komt piepend en steunend op gang. We staan in de kleine ruimte tegen deze bewapende sjiet aangedrukt. Ik probeer Wout een geruststellende blik toe te werpen. Hij kijkt me bezorgd en vragend aan. Mijn hart bonkt in mijn lijf. Doemscenario's schieten door mijn hoofd: boven aankomen, op je knieën, een zak over je hoofd en een pistool op je kop. Foto in de krant.

Op wat de vierde verdieping lijkt, knarst de deur open. We kijken een soort kantoortje in. Geen zakken over ons hoofd. Een zucht van verlichting trekt door mijn lijf. De man vraagt ons te gaan zitten op een versleten bank in een warm kamertje.

Cool blijven. Nadenken over je verhaal.

We praten elkaar een beetje moed in door het erover eens te worden dat Hezbollah allang weet dat je niet moet kутten met westerse journalisten, die moet je juist voor je winnen. Zo denken we nerveus een kwartiertje vol.

Een mooie vrouw komt het kamertje binnen. Haar ogen lijken gehouwen uit het koudste ijs. Geen hand geven natuurlijk.

'Why are you here?' vraagt ze.

Goede vraag, denk ik.

Ik leg uit dat ik aan een fotoproject werk in Beirut. Maar dat ik als fotojournalist, en mijn broer als schrijver, natuurlijk wel met eigen ogen wilde zien wat hier gebeurd is. Hoe de wederopbouw verloopt. Dat is ook een verhaal dat verteld mag worden als alle

camera's van de wereld weer op een andere oorlog zijn gericht en niemand er meer om geeft wat er met Harat gebeurt. Dat wij dat verhaal willen maken. Ze veinst interesse, maar vindt het zeer merkwaardig dat ik geen perskaart of permit kan vertonen.

Dat is ook merkwaardig, zak! denk ik bij mezelf. Ik leg haar nogmaals uit dat ik op eigen initiatief hierheen ben gekomen, als freelancer, en dat er geen permit nodig is. Dat als er een permit nodig is, ik die graag ga halen. Ze zegt dat een permit wel degelijk nodig is en dat ik die bij het ministerie van Informatie kan krijgen. Tot die tijd zijn we niet welkom. Ik zeg dat ik het ga regelen. We kunnen gaan. Nonchalant lopen we de trappen af.

Ineens staan we weer buiten. Vrij om er per direct vandoor te gaan. We springen in de eerste taxi die we zien, die ons zonder afdingen zo ver mogelijk weg moet brengen.

'Where to?' vraagt de taxichauffeur ongeïnteresseerd.

'Just drive downtown, man!'

We komen veilig aan bij het hotel en gaan direct op zoek naar een koude pint. Die vinden we in de hotelbar. Na een paar diepe zuchten en vloeken van verbazing kijken we elkaar aan en beseffen we dat we ineens toch wel heel dicht bij het vuur zijn gekomen.

'Dat was vrij heftig, broeder,' zegt Wouter.

'Jezus, wat was die chick ijszig kill!'

Door de koude pinten ontspannen we een beetje. Wouter krijgt een sms.

'Het gaat gewoon door,' zegt hij met opgetrokken wenkbrauwen.

'Hoezo dan?'

Hij zegt dat we over een paar uur een afspraakje hebben met twee Libanese dames die we eerder die week hebben ontmoet. Ze willen ons het uitgaansleven van Beirut laten zien.

Rond zonsondergang lopen we met de dames de christelijke wijk in. Ik zit met mijn hoofd nog volledig bij Harat, maar dit is het mekka van de party people uit de gehele regio. Hoewel menigmaal

platgebombardeerd, is Beirut ergens nog steeds het Parijs van het Midden-Oosten. Hier mag alles. Hier vloeit de champagne rijkelijk en rijden de Ferrari's en Hummers met hun veelal Arabische eigenaren in colonne door de straat, elkaar in stevige R&B-beats overtreffend, dingend naar de gunsten van de schaars geklede en lonkende bloedmooie vrouwen. Een nieuwe zwoele nacht in Beirut is begonnen. Was ik vanmiddag in Harat? Was dat echt? De meisjes willen het er niet over hebben. Ze willen drinken en dansen. De hele nacht door.